

הוראה היברידית בעידן המשתנה

נושא השיעור:

ההיסטוריה של אמצעי התקשורת

מגישה: ג'סיקה הרוש

צפו בקטע הבא: "הסבר מהו האינטרנט?"

■ האם אתם מזהים את המנחה?

■ אילו תחושות עולות בכם בעת

הצפייה? מדוע?

■ האם אתם יכולים לדמיין את

חייכם היום ללא רשת האינטרנט?

במה היה שונה סדר היום ?

■ נסו לחזור אחורה בזמן, איך

לדעתכם השפיעה הכניסה של

הקולנוע לחברת ההמונים?

והטלוויזיה?

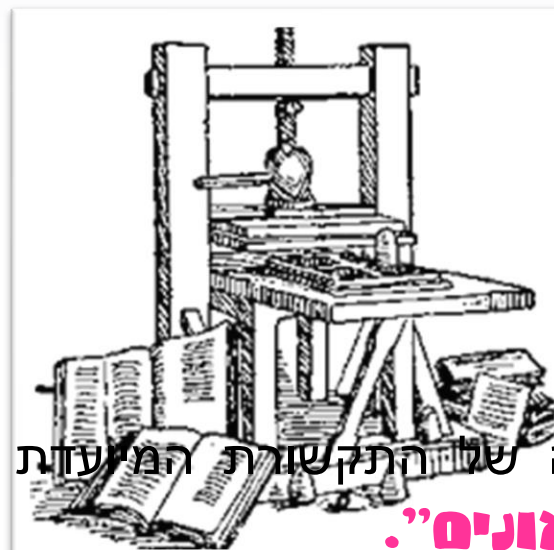
היום נלמד על תהליך התפתחות אמצעי התקשורת להמונים במאה שנים האחרונות

אמצעי התקשורת להמונים

הופעת הקולנוע, רדיו, טלוויזיה ואינטרנט

במשך כ-300 שנים שלט **הדפוס** בכיפת אמצעי התקשורת, בכל מיני צורות: מספרות פילוסופית למשכילים ועד לעיתונים מצוירים ומצולמים לפשוטי העם.

אין ספק שהתהוותה של חברת ההמון הביאה למיסודה של התקשורת המעודת להמון, אז כמו שאנו מכירים את המושג: **"תקשורת ההמונים"**.

אז מה היה עד המאה העשרים?

חוקרי התרבות המערבית מכנים את התקופה שלפני המהפכה התעשייתית "**חברה מסורתית טרום תעשייתית**" - בה השינויים איטיים, היחסים מושתתים על קרבה משפחתית ומי ששותף לה מתגורר בכפרים קטנים ובעיירות חקלאיות.

לעומתה, **החברה המודרנית**, שאנו מציינים את ראשיתה מסוף המאה התשע עשרה ותחילה המאה העשרים – **משתנה** מאוד מהר ואורבנית (גרים בעיקר בערים, כבר לא קרוב למשפחה).

חברת ההמונים בראשית המאה העשרים

צפו בקטע הבא מתוך סרטו של צ'ארלי צ'פלין, "זמנים מודרניים", משנת 1936.

מה אפשר ללמוד על החברה בשנות "המהפכה התעשייתית"?

מה אתם יודעים על השינויים החברתיים שקרו באותן שנים?

התהליכים העיקריים שהניעו את המעבר בין התקופה הטרומ תעשייתית לתקופה התעשייתית

☐ תיעוש

☐ עיור

☐ השכלה

☐ דמוקרטיזציה

☐ התמעטות היחסים הראשוניים

התהליכים העיקריים שהניעו את המעבר בין התקופה הטרום תעשייתית לתקופה התעשייתית - המשך

נבחן כעת ארבע טכנולוגיות שהיו מרכזיות מאוד במאה העשרים.

בשלושתן ניכר מהלך דברים דומה:

חידוש טכנולוגי שנוצר מטעמי סקרנות מדעית וזוכה לחסותן של

גורמים שלטוניים או כלכליים כשהוא מזוהה כפותר בעיות

ומאפשר רווחים כלכליים, וסופו תופעה שסוחפת מיליונים.

השימה

נתחלק לארבע קבוצות.

כל קבוצה תחקור את התפתחות אמצעי התקשורת שקיבלה:

קולנוע / רדיו / טלוויזיה / אינטרנט.

את כל הממצאים יש להציג בשקופית המתאימה במצגת שיתופית.

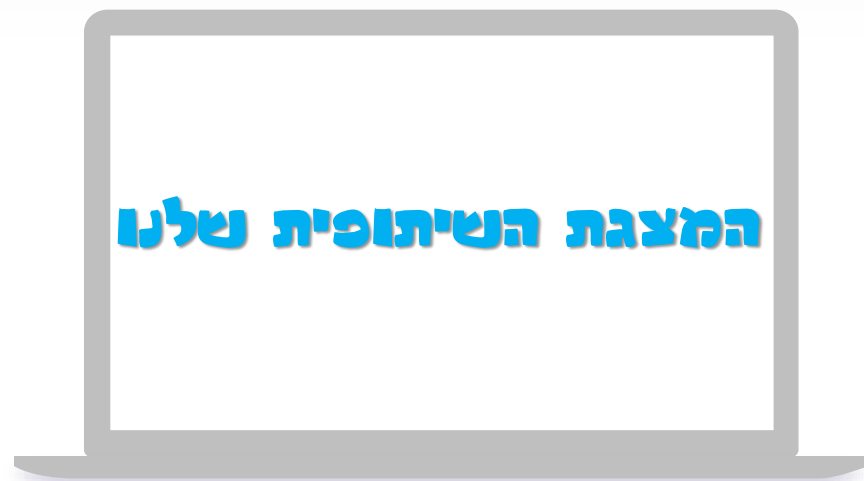
קישור למצגת השיתופית: <https://docs.google.com/presentation/d/1wBge-hwaLlacN4vWMF32y5CGCedqlhIXyk1NlkzHakY/edit?usp=sharing>

חפשו:

- מהן השנים בהן המדיום שעליו אתם חוקרים הפך למרכזי?
- מה היו הנסיבות החברתיות / כלכליות / ביטחוניות בשנים אלו?
- אילו מדינות היו הראשונות לכניסת המדיום?
- מה הייתה השפעת הכניסה של המדיום לחברה?
- חפשו סרטון / קריקטורה / תמונה המבטאים את משמעות הכניסה של אותו המדיום לחברה.

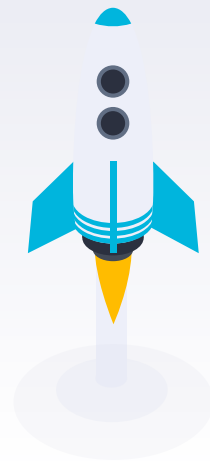

כעת כל קבוצה תציג בפני הכיתה את אמצעי התקשורת אותו קיבלה

סיכום השיעור

משחק – "לעוף על המיליון"
בנושא אמצעי התקשורת השונים

לתחילת המשחק – לחץ כאן ←

שאלת עמ"ר ?

"שניים מתוך שלושה תיקי טיקטוק נגנזים ; מערכת המשפט טוענת: אין מה לעשות, זה כמו סרטי הסתה בקולנוע או כתבות הסתה באלג'זירה"

תופעת הטרור בטיקטוק צוברת תאוצה, אבל ההתרעה כמעט שלא קיימת : בשנת 2020 פחות משני אחוזים מהתיקים הגיעו לכדי התראה שיפוטית. המשטרה : "כל פנייה מטופלת מאופן יסודי ומעמיק, אבל לא בכל מקרה יש אישור למשטרה לחקור בעבירות של הסתה לאלימות". גורמים במערכת המשפט אומרים כי ידיהם כבולות, ממש כמו שאין אפשרות לאסור פרסום של סרטונים בערוצי טלוויזיה ערביים שעלולים לגרום להסתה, או כפי שאין לפגוע בחופש הביטוי של במאים המפרסמים סרטים שנויים במחלוקת כמו "גינין, ג'נין", כך אין לפגוע בחופש הביטוי של המשתמשים ברשת האינטרנט.

לצפייה בדוגמא לסרטון טרור בטיקטוק :

<https://www.ynet.co.il/news/article/BkwJOrpLu>

(מעובד מתוך כתבתו של גלעד כהן, ynet, 21.4.21)

שאלת עמ"ר - המשך

הבע את עמדתך בעניין זה, תוך התייחסות לפתיח של השאלה.

הצג שני (2) נימוקים התומכים בעמדתך ומתבססים על שני (2) מושגים/נושאים

מחומר הלימוד. בכתיבתך הקפד על הרכיבים הבאים:

א. טענה - הצגת עמדתך בעניין בבירור. (8 נק')

ב. הנמקה - הצגת שני (2) נימוקים, הכוללים מושגים וידע שנלמדו בשיעורים

שבעזרתם תבסס את טענתך. (12 נק')

מערך שיעור בנושא ההיסטוריה של אמצעי התקשורת

שם היחידה: תקשורת שפה ומציאות

נושא שלישי: ההיסטוריה של טכנולוגיות תקשורת

יחידה זו נועדה להקנות ידע אודות ההיסטוריה של הטכנולוגיות התקשורתיות והשפעותיהם, למן הפרה-היסטוריה ועד לימנו אנו.

בשיעור זה בחרנו ללמד את תת הנושא: המעבר מן הדפוס לקולנוע, רדיו, קולנוע וטלוויזיה: אמצעי התקשורת להמונים.

עמודים מתוך הספר "מתקשרים": 77-87

משך השיעור: שעתיים.

מטרות אופרטיביות התלמידים:

- יתוודעו אל ציר הזמן ההיסטורי של התפתחות אמצעי התקשורת.
- יבינו את מהותה של תקשורת להמונים באמצעות עיון במדיום הרדיו והקולנוע

<https://pikuahblog.files.wordpress.com/2017/09/d799d797d799d793d794-d7a8d790d7a9d795d7a0d794-d7aad7a7d7a9d795d7a8d7aa-d7a9d7a4d794-d795d79ed7a6d799d790d795d7aa.pdf>

נושאי לימוד	סוגיות ומוקדי הוראה	מושגים	הצעות דידקטיות מומלצות	התנסות מעשיות
תיאוריית חברת המונים.³¹ הופעת אמצעי התקשורת להמונים	• בירור מושג ההמון • תהליך היווצרותה של חברת ההמונים: - מסורת ומודרנה - בשינוי פני החברה האנושית. - תיעוש, - עיור, - חילון, - דמוקרטיזציה. - חברת המונים. • מאפייני תקשורת להמונים: עיתון רדיו קולנוע וטלוויזיה - מוען מורכב וממוסד, - מסר חד סטרי, - משוב מוגבל ואיטי, - קהל גדול, הטרונגי ואנונימי.³⁰ • תפקידם של אמצעי התקשורת השונים בחברת ההמונים	• חברת מסורתית • חברת מודרנית. • אנונימיות, ניכור. • מוען מורכב וממוסד • מסר חד סטרי • משוב מוגבל ואיטי, • קהל גדול, הטרונגי ואנונימי. • המהפכה התעשייתית	הלומדים יבחנו את מאפייני החיים המסורתיים ללא אמצעי תקשורת להמונים באמצעות קטעי סרטים מומלצים להקרנה, להדגמת אורח החיים בכפר האנגלי לדוגמה: - "טס" של רומן פולנסקי. - "הרחק מן ההמון הסואני". הלומדים יצמו ויתחו את מקומו של הרדיו בחיי הפנאי והמשפחה באמצעות קטעי סרטים מומלצים להקרנה: - "ימי הרדיו" של וודי אלן. - תסכית הפלישה ממאדים של אורסון וולס. - "טאום המלך" של טום הופר. - "רדיו חזק". הלומדים יבחנו את היתרונות והמגבלות של המדיום. הלומדים יעמדו על מקומם של אמצעי התקשורת להמונים באמצעות סקרי צפייה, האזנה וקריאת עיתון.	רדיו, עיתונות ותקשורת חזותית: - סיור בתחנת רדיו מקומית במטרה ללמוד באופן בלתי אמצעי על הכנת שידורי רדיו, מבנה אולפן, שיקולי לוח השידורים, תפיסת קהל היעד, אילוצים כלכליים, טכנולוגיים ומשפטיים בהפקת רדיו.
		• חילון, • תיעוש, • דמוקרטיזציה,		

פתיחה : השיעור יפתח בצפייה בקטע משנת 1994 ובו מסבירים מהו האינטרנט?.

<https://www.youtube.com/watch?v=fF7JVVf35tY>

התלמידים יקבלו את השאלות הבאות למחשבה תוך כדי הצפייה בסרטון :

1. האם אתם מזהים את המנחה?

2. אילו תחושות עולות בכם בעת הצפייה? מדוע?

3. האם אתם יכולים לדמיין את חייכם היום ללא רשת האינטרנט? במה היה שונה סדר היום ?

4. נסו לחזור אחורה בזמן, איך לדעתכם השפיעה הכניסה של הקולנוע לחברת ההמונים?

והטלויזיה?

דיון לאחר הצפייה : יתנהל דיון על השאלות שנשאלו וכך נציג את הנושא שילמד בשיעור זה והוא :

תהליך התפתחות אמצעי התקשורת להמונים במאה שנים האחרונות.

1. **"תיאורית חברת ההמונים"** : במשך כ-300 שנים שלט הדפוס בכיפת אמצעי התקשורת, בכל מיני

צורות : מספרות פילוסופית למשכילים ועד לעיתונים מצוירים ומצולמים לפשוטי העם.

במקביל לכל אלו, בעקבות המהפכה התעשייתית ותהליכים נוספים, התפתחה בעולם המערבי מציאות שונה שנזקקה לאמצעי תקשורת מסוג חדש לחלוטין : העיתון הפונה ל"המון".

מושג המון = ציבור רחב של אנשים המתכנס יחד סביב מטרה או סוג של רגש (כמו התלהבות או זעם).

אין ספק שהתהוותה של חברת ההמון הביאה למיסודה של התקשורת המיועדת להמון, או כמו שאנו מכירים את המושג : **"תקשורת ההמונים"** – ייתכן הסבר בהרחבה.

מה היה עד המאה ה-20: חוקרי התרבות המערבית מכנים את התקופה שלפני המהפכה התעשייתית "חברה מסורתית טרום תעשייתית" - בה השינויים איטיים, היחסים מושתתים על קרבה משפחתית ומי ששותף לה מתגורר בכפרים קטנים ובעיירות חקלאיות.

לעומתה, החברה המודרנית, שאנו מציינים את ראשיתה מסוף המאה התשע עשרה ותחילה המאה העשרים - משתנה מאוד מהר ואורבנית (גרים בעיקר בערים, כבר לא קרוב למשפחה).

חברת ההמונים בראשית המאה העשרים:

צפייה בקטע מתוך סרטו של צ'ראלי צפלין "זמנים מודרניים", משנת 1936 .

<https://www.youtube.com/watch?v=VrZRjO4t-7s&list=PLR09KA84hU9EzqNMJtkZ4ehCSTgMskF9R>

דיון על השאלות: - מה אפשר ללמוד על החברה בשנות "המהפכה התעשייתית"?

- מה אתם יודעים על השינויים החברתיים שקרו באותן שנים?

2. הופעת אמצעי התקשורת להמונים

נסביר את התהליכים העיקריים שהניעו את המעבר בין התקופה הטרומ תעשייתית לתקופה התעשייתית: תיעוש, עיור, השכלה, דמוקרטיזציה והתמעטות היחסים הראשוניים.

נבחן כעת ארבע טכנולוגיות שהיו מרכזיות מאוד במאה העשרים.

בשלושתן ניכר מהלך דברים דומה: חידוש טכנולוגי שנוצר מטעמי סקרנות מדעית וזוכה לחסותן של גורמים שלטוניים או כלכליים כשהוא מזוהה כפותר בעיות ומאפשר רווחים כלכליים, וסופו תופעה שסוחפת מיליונים.

משימה קבוצתית:

הכיתה תתחלק לארבע קבוצות. כל קבוצה תחקור את התפתחות אמצעי התקשורת שקיבלה: קולנוע / רדיו / טלוויזיה / אינטרנט.

את הממצאים שמצאה כל קבוצה יש להציג בשקופיות היעודיות במצגת שיתופית (קישור למצגת יישלח בקבוצת הוואטספ הכיתתית):

<https://docs.google.com/presentation/d/1wBge-hwaLlacN4vWMF32y5CGCedqlhIXyk1NlkzHakY/edit?usp=sharing>

נקודות לרישום המידע במצגת השיתופית:

- מהן השנים בהן המדיום שעליו אתם חוקרים הפך למרכזי?
 - מה היו הנסיבות החברתיות / כלכליות / בטחוניות בשנים אלו?
 - אילו מדינות היו הראשונות לכניסת המדיום?
 - מה הייתה השפעת הכניסה של המדיום לחברה?
 - חפשו סרטון / קריקטורה/ תמונה המבטאים את משמעות הכניסה של אותו המדיום לחברה.
- לאחר ביצוע המשימה הקבוצתית, כל קבוצה תציג בפני הכיתה את אמצעי התקשורת אותו חקרה.

סיכום השיעור ייערך משחקון אינטראקטיבי בסגנון "לעוף על המיליון" ובו יוצגו שאלות על אמצעי התקשורת השונים.

קישור למשחק : <https://view.genial.ly/782735fef0ccee195cc6a609>

סיכום הנושאים שנלמדו בשיעור הנוכחי.

מתן שאלת עמ"ר להגשה לשיעור הבא.